

GMINA TURAWA

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Powierzchnia – 171 km²

Liczba mieszkańców – 9 457

Gmina położona jest w środkowej części województwa opolskiego nad Małą Panwią w odległości 15 km od Opola. W jej skład wchodzi 11 sołectw: Turawa, Bierdzany, Rzędów, Zakrzów Turawski, Kadłub Turawski, Ligota Turawska, Osowiec, Węgry, Zawada, Kotórz Mały i Kotórz Wielki.

Turawa leży w granicach obszaru ochronnego, lasów Stobrawsko-Turawskich. Działania gminy od wielu dziesięcioleci poza rozwojem infrastruktury, rolnictwa, rzemiosła skierowane są na intensywny rozwój turystyki włącznie z elementem agroturystyki.

Największym walorem gminy jest jej położenie w kompleksie zasobów leśnych i zbiorników wodnych. Atrakcją turystyczną jest przede wszystkim Duże Jezioro Turawskie, które wybudowano w dolnym biegu rzeki Małej Panwi w latach 1933-1938. Jest to zbiornik retencyjny o powierzchni 22 km² i pojemności ponad 100 mln m³. Do jego budowy i umocnienia brzegów używano miejscowych surowców w skutek czego powstały Jezioro Srebrne, Jezioro Średnie i Jezioro Małe.

Jezioro Turawskie należy do najładniejszych sztucznych zbiorników wodnych w kraju. Duża powierzchnia zapewnia doskonałe warunki do uprawiania żeglarstwa i innych sportów wodnych. Osłonięte lasami od wiatru piaszczyste plaże i słoneczne zatoki zapewniają warunki przyjemnego wypoczynku i stanowią doskonałe tereny rekreacyjne dla mieszkańców Opolszczyzny oraz sąsiednich województw. Duża powierzchnia jeziora stwarza również wspaniałe warunki do uprawiania żeglarstwa i innych sportów wodnych.

Jezioro Duże wchodzi również w skład proponowanych ostoi przyrody NATURA 2000. Ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk, akwen ten obfituje w interesujące zbiorowiska roślinne, a także w chronione oraz rzadkie gatunki roślin i zwierząt.

Brzegi Jeziora Dużego, od południa i zachodu zabezpieczone wałami, porastają głównie bory sosnowe i lasy mieszane, w których spotkać można wiele osobliwości florystycznych. Do najciekawszych, objętych ochroną roślin zaliczyć należy m.in.: pomocnika baldaszkowatego, naparstnicę zwyczajną, lilię złotogłów, kwitnące okazy bluszczu pospolitego, storczyki podkolana białego i listerę jajowatą oraz goździka siniego. Jest to jedyne miejsce występowania tego bardzo rzadko spotykanego w naszym kraju, silnie pachnącego goździka na Śląsku Opolskim. W miejscach pozbawionych obwałowań lub tam gdzie wał oddala się od jeziora, brzeg stanowią podmokłe łąki oraz interesujące pod względem florystycznym szuwały, zalewane w okresie całkowitego napełnienia zbiornika. W części północno-wschodniej i wschodniej, przy ujściu Libawy i Małej Panwi, wytworzyły się rozległe łąki piaszczyste i muliste, porośnięte zaroślami wierzbowymi. Na wysychających brzegach w kilku miejscach wykształcają się późnym latem i jesienią zbiorowiska namułkowe. Najciekawszym z nich jest bardzo rzadki w Polsce pionierski zespół ponikła jajowatego, w którym występuje wiele interesujących gatunków roślin, m.in.: ponikło igłowate, namulnik brzegowy oraz nadwodnik naprzeciwlistny. Jest to gatunek bardzo rzadki w Polsce, znany z około 20 stanowisk i umieszczony w Polskiej czerwonej księdze roślin.

Pozostałością po występujących tu dawniej pierwotnych lasach łąkowych i gradowych są liczne pomnikowe okazy dębów szypułkowych i bezszypułkowych. Jeden z nich jest najstarszym i najokazalszym dębem bezszypułkowym w Polsce.

W lasach porastających brzegi jeziora występuje również wiele interesujących gatunków grzybów. Do najciekawszych należy zaliczyć żagwicę listkową, szmaciaka gałęzistego oraz gwiazdosza grzebieniastego. Świat zwierząt omawianego terenu jest równie bogaty jak szata roślinna. Obok zwierząt pospolitych występuje tu wiele gatunków chronionych oraz rzadkich w skali regionu i kraju. Wśród zwierząt bezkręgowych na uwagę zasługuje rzadki gatunek chronionego pająka - tygrzyk paskowany. Jest to najbarwniejszy krajowy pająk, osiągający do 2 cm długości. Jego odwłok posiada naprzemian ułożone żółte i czarne paski. Występuje na wilgotnych ale nasłonecznionych łąkach przy ujściu Libawy i Małej Panwi oraz rzadziej na wałach. W miejscach otwartych i nasłonecznionych,

szczególnie w ciepłolubnych zaroślach na wałach spotkać można pazia królowej, jednego z najpiękniejszych i najefektowniej ubarwionych motyli krajowych.

W wodach zbiorników turawskich występują liczne gatunki ryb. Do najczęściej spotykanych należą m.in.: płoć, leszcz, sandacz i okoń.

Jeziro Duże jest miejscem rozrodu licznych gatunki płazów, m.in.: traszki zwyczajnej, ropuchy zielonej, ropuchy szarej, rzekotki drzewnej oraz coraz rzadszego w Polsce kumaka nizinnego.

Pośród gromady gadów na tym terenie spotkać można trzy gatunki jaszczurek: jaszczurkę zwinę, jaszczurkę żyworodną i padalca zwyczajnego. Występują tu również węże: zaskroniec oraz żmija zygzakowata.

Jeziro Turawskie jest miejscem gniazdowania wielu ciekawych gatunków ptaków. Są to m.in.: rybitwa białowąsa, pliszka cytrynowa, krwawodziób, kszyc, bączek, płaskonos i cyranka. Z otaczających jezioro Borów Stobrawsko-Turawskich przylatuje tu często na łowy orzeł bielik. Zbiornik stanowi też ważne miejsce odpoczynku i żerowania dla ptaków migrujących. Z tego względu został zaliczony do ostoi ptactwa wodnego o randze europejskiej. Do najciekawszych stwierdzonych tu ptaków przelotnych należą m.in.: brodziec pławny, wydrzyk tęposterny i wydrzyk długosterny, terekia, ostrygojad, płatkonóg szydłodzioby, rybitwa białoskrzydła oraz mewa trójpalczasta.

Niemniej interesującym pod względem przyrodniczym jest Jezioro Srebrne oraz sąsiadujące z nim niewielkie zbiorniki. Na zarastających brzegach akwenów licznie występują objęte ochroną: rosiczka okrągłolistna, należąca do grupy roślin owadożernych oraz widłaczek torfowy, który jest najmniejszym naszym widlakiem. Gatunek ten występuje w Polsce bardzo rzadko na mokrych piaskach i torfowiskach. Jest to również miejsce rozrodu większości naszych krajowych płazów, w tym rzadkiej na Śląsku Opolskim grzebiuszki ziemnej. Latem w wodach Jeziora Srebrnego można również zauważyć słodkowodne meduzy. Meduzy te zamieszkują wody Ameryki Południowej, a w Polsce po raz pierwszy zostały stwierdzone w 1928 roku.

Bogata roślinność błotna i szuwarowa tego terenu powinna być przedmiotem szczególnej troski. Wszelkie zmiany chemizmu wód mogą spowodować drastyczne zmiany w szacie roślinnej. Szczególną uwagę powinno się zwrócić na siedliska zbiorowisk namułkowych występujących na okresowo zalewanych mulistych brzegach w strefach

przyjściowych Małej Panwi i Libawy. Zagrożeniem dla lęgowych gatunków ptaków wodno-błotnych jest utrzymywanie wysokiego poziomu wody w zbiorniku w okresie ich rozrodu.

Wokół jezior zlokalizowanych jest aktualnie 28 ośrodków wypoczynkowych, które mogą jednorazowo przyjąć około 2 tyś. turystów. Większość z nich to ośrodki sezonowe otwarte wyłącznie w okresie letnim. Natomiast 8 dużych ośrodków funkcjonuje przez cały rok zajmując się oprócz organizowaniem wypoczynku również prowadzeniem kursów, konferencji oraz innych imprez okolicznościowych. Ofertę turystyczną uzupełnia cała gama punktów gastronomicznych. Dla amatorów wypoczynku pod namiotem lub z przyczepą kempingową są do dyspozycji 4 pola namiotowe. Wykaz ośrodków z adresami zamieszczono na stronie www.turawa.pl.

Oprócz turystyki najbardziej rozwijającą się dziedziną jest rzemiosło. Na terenie gminy Turawa zarejestrowanych jest ponad 567 podmiotów gospodarczych. Do największych zaliczyć należy zakłady stolarskie, mechaniki pojazdowej, instalacji elektrycznych i hydraulicznych oraz murarstwa.

W miejscowości Osowiec funkcjonuje Fabryka Wyrobów Metalowych, która została założona w 1785 roku i zajmuje się przede wszystkim produkcją wyrobów dla górnictwa i narzędzi gospodarczych. W najbliższej przyszłości zostanie uruchomiona linia produkcyjna łańcuchów.

Walory krajoznawcze okolic jezior turawskich wzbogaca kilka ciekawych zabytków architektonicznych oraz liczne osobliwości przyrodnicze zlokalizowane na tym terenie. Wśród nich jest wybudowany w Turawie na północno-zachodnim krańcu jeziora Turawskiego barokowy pałac z XVIII w. Otacza go park dworski z ciekawym starodrzewiem. Godnymi uwagi są drewniane zabytkowe kościoły znajdujące się w Bierdzanach z 1711r. oraz w Zakrzowie Turawskim. Również w miejscowości Kotórz Wielki znajduje się kościół z roku 1784 o dużej wartości historycznej.

Doskonałym sposobem na poznanie okolic jezior Turawskich jest uprawianie turystyki rowerowej. Dla zwolenników tej formy wypoczynku zostało przygotowanych i oznakowanych pięć tras rowerowych.

Także lasy, które zajmują 50% terenu gminy sprzyjają myślistwu. Najczęściej spotykanymi w tych lasach zwierzętami są: sarny, jelenie europejskie, zające, kuny, dziki, lisy. Jednak największą ozdobą lasów turawskich są głuszce oraz dzięcioły.

Na terenie gminy Turawa działa 9 zespołów artystycznych, w których niejednokrotnie trzy pokolenia mieszkańców kultywują stare tradycje Śląska Opolskiego. Corocznie odbywa się też gminny przegląd zespołów artystycznych gdzie zespoły prezentują swój wieloletni dorobek. Ponadto biorą one udział w różnego rodzaju festynach organizowanych na terenie gminy, jak również w gminach ościennych.

Oprócz zespołów artystycznych funkcjonuje 7 Ludowych Zespołów Sportowych biorących udział w rozgrywkach różnych klas. Do najciekawszych imprez sportowych mających miejsce na terenie gminy Turawa zaliczyć należy m.in. regaty – Mistrzostwa Śląska w klasie Omega Standard zaliczane do Pucharu Śląska oraz regaty klasy 470 Masters zaliczane do Pucharu Polski Południowej. W miejscowości Zawada znajduje się kompleks otwartych i krytych kortów tenisowych na których co roku odbywa się turniej o randze krajowej. Z obiektów tych korzysta również młodzież szkolna.

Gmina w całości jest zwodociągowana. Posiada własną oczyszczalnię. Każda miejscowość jak również tereny turystyczne wokół Jezior Turawskich są objęte siecią kanalizacji sanitarnej, co w istotny sposób wpływa na ochronę środowiska naturalnego oraz podnosi jakość życia mieszkańców i odwiedzających gminę turystów.

Partnerzy zagraniczni

Niemcy: Miasto Wetter (Ruhr) - umowę partnerską podpisano 13 marca 1998r.

Niemcy: Gmina Saalfelder Höhe – umowę partnerską podpisano 18 września 2004r.

Czechy: Gmina Dřevohostice – umowę partnerską podpisano 9 sierpnia 2009r.